

PEJË

**RAPORT MONITORIMI I SEKTORIT
TË MJEDISIT NË KOMUNËN E
PEJËS - 2021**

Botues: EC Ma Ndryshe
Rr: Fehmi Lladrovci 94, Prizren
Bulevardi Nënë Tereza 30B H1 Nr. 5, Prishtinë
www.ecmandryshe.org
info@ecmandryshe.org
029 222 771 & 03 224 967

Ky dokument është realizuar nga EC Ma Ndryshe, i mbështetur nga Agjencia Suedeze për Zhvillim dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar (Sida) përmes Programit të saj "Human Rightivism" zbatuar nga Fondi për Zhvillimin e Komunitetit - CDF. Përmbajtja dhe pikëpamjet e paraqitura këtu nuk përfaqësojnë qëndrimin zyrtar të donatorëve

Ky raport është një përpjekje e re e strukturuar e shoqërisë civile për të adresuar e trajtuar përgjegjësitë e organeve kompetente të Qeverisë Lokale, përkatësisht përgjegjësitë e Komunave karshi 7 aspekteve mjedisore që rregullohen me kornizën ligjore të vendit.

Organet përgjegjëse për mbrojtjen e mjedisit janë të rregulluara në forma të ndryshme në Komunitet e Kosovës. Disa nga komunitet kanë drejtori të dedikuara për mbrojtjen e mjedisit, ndërsa disa kanë sektore në kuadër të drejtorive për planifikim apo zyrtarë përgjegjës për çështje mjedisore.

Metodologjia e ndjekur nga EC Ma Ndryshe për përpilimin e këtij raporti merr në konsideratë 12 ligje që adresojnë aspekte të ndryshme të mbrojtjes së mjedisit, si:

- Ligji nr.03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit
- Ligji nr.03/L-233 për Mbrojtjen e Natyrës
- Ligji nr.03/L-160 për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja
- Ligji nr.2003_3 për Pyjet e Kosovës
- Ligji nr.04/L-147 për Ujërat e Kosovës
- Ligji nr.04/L-060 për Mbeturina
- Ligji nr.06/L-035 për Veprimtaritë Hidrometeorologjike
- Ligji nr.03/L-119 për Produktet Biocide dhe Shtojcat
- Ligji nr.02/L-53 për Gjuetinë
- Ligji nr.04/L-197 për Kimikate
- Ligji nr.04/L-174 për Planifikimin Hapësinor
- Ligji nr.04/L-175 për Inspektoratin e Mjedisit, Ujërave, Natyrës, Planifikimit Hapësinor dhe Ndërtimit

Ndërsa aspektet kryesore që ligjet e lartshënuara rregullojnë janë:

- Organet institucionale
- Kapacitetet njerëzore
- Dokumentet e Planifikimit dhe Menaxhimit Mjedisor
- Pjesëmarrja publike
- Të dhënat Mjedisore
- Mbikëqyrja dhe raportimi
- Licencimi, lejet dhe pëlqimet mjedisore

Mbi këtë bazë përmbajtja e këtij raporti tenton që të mbulojë aspektet kryesore që legjislativi në fuqi adreson, si:

- Skema institucionale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor*
- Korniza ligjore*
- Hartimi, harmonizimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit*

*Mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor
Krijimi, grumbullimi, menaxhimi i të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të dhënave
Bashkëpunimi, koordinimi dhe pjesëmarrja publike
Licencimi dhe lejet mjedisore*

Gjetjet e këtij raporti në kapituj të caktuar kanë identifikuar mangësitë aktuale në sektorin e mjedisit, që kërkojnë vëmendje më të shtuar nga autoritetet komunale, me qëllim të përmirësimit të procesit të planifikimit dhe menaxhimit mjedisor. Gjithashtu ato janë validuar nga zyrtarët përkatës komunalë, si pasqyrim i gjendjes reale në sektorin e mjedisit. Njëherësh kanë theksuar se burimet njerëzore dhe financiare nuk janë në nivel të mjaftueshëm, gjë që mbase reflektohet edhe në gjendjen aktuale mjedisore.

Në fund janë adresuar edhe disa rekomandime me qëllim të përmirësimeve dhe plotësimeve në proceset e planifikimit dhe menaxhimit mjedisor, drejt arritjes së rezultateve më të qëndrueshme në sektorin e mjedisit dhe mbrojtjen e resurseve natyrore.

GJETJET E RAPORTIT

1. Skema institucionale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor

Në Komunën e Pejës organi përgjegjës për planifikim dhe menaxhim mjedisor është Sektori për Mbrojtje të Mjedisit (SMM) që funksionon në kuadër të Drejtorisë për Urbanizëm dhe Mbrojtje të Mjedisit- DUMM.

Stafi i DUMM-së, përbëhet prej gjithsejtë 12 punonjësve, prej të cilëve vetëm 1 zyrtar është i angazhuar në Sektorin e Mbrojtjes së Mjedisit.

Organi komunal	A është themeluar?	Emri zyrtar	Fuqia aktuale punëtore
Drejtoria	Jo	DUMM (Drejtoria për Urbanizëm dhe Mbrojtje të Mjedisit)	12
Sektori	Po	SMM (Sektori për Mbrojtje të Mjedisit)	1
Zyrtarët	Po	Udhëheqëse e sektorit për MM	1

Sipas zyrtarëve, shërbyesit civil në SMM kanë profilet e nevojshme profesionale për kryerjen e detyrave të përcaktuara me kornizën ligjore, ku nga shkalla 1 (aspak) deri në 5 (shkëlqyeshëm) kanë dhënë vlerësimin 4.

SMM ka bërë të ditur se gjatë vitit 2021 për punonjësit e këtij sektori nuk janë organizuar trajnime rreth kornizës ligjore, as nga niveli qendror, e as nga komuna apo ndonjë organizatë tjetër, kurse si shkak i kësaj kanë renditur situatën me pandeminë COVID-19. Kurse sa i përket trajnimeve rreth çështjeve mjedisore për stafin e këtij sektori, janë organizuar disa trajnime nga OJQ "Let's do it Peja":

1. "Bashkë për ajër të pastër"
2. "Transparenca lokale në leje mjedisore dhe leje ndërtimore".

Stafi i SMM gjatë vitit 2021 kanë shfrytëzuar Udhëzuesin për Vlerësim Strategjik Mjedisor (nga UN-HABITAT) si udhëzues profesional për planifikimin dhe menaxhimin e çështjeve mjedisore.

* * * * *

Statistikat Kryesore - 2021:

1. Numri i zyrtarëve të angazhuar në SMM – 1
2. Numri i trajnimeve rreth kornizës ligjore – 0
3. Numri i trajnimeve sipas fushës mjedisore – 2

KORNIZA LIGJORE

Metodologjia e EC-it, merr në konsideratë 12 ligje që adresojnë aspekte të ndryshme të mbrojtjes së mjedisit, të cekura më lartë.

Komuna e Pejës, përkatësisht SMM ka raportuar se mbështetet në këto dokumente ligjore:

1. Ligji i Mjedisit
2. Ligji për VNM dhe VSM (Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis) dhe (Vlerësimi Strategjik Mjedisor)
3. Ligji mbi Parkun Kombëtar BN (Bjeshkët e Nemuna)
4. Ligji i Planifikimit
5. Ligji i Ndërtimit

Zyrtarët e SMM të Komunës së Pejës kanë shprehur bindjen se korniza ligjore mjedisore është mirë e konsoliduar, ndërsa njohuritë e stafit të këtij sektori rreth kornizës respektive ligjore i kanë vlerësuar me notën 5, nga 1/aspak deri 5/shkëlqyeshëm.

HARTIMI, HARMONIZIMI DHE ZBATIMI I DOKUMENTEVE TË PLANIFIKIMIT DHE MENAXHIMIT TË MJEDISIT, PROJEKTEVE DHE MASAVE PËR MBROJTJEN E MJEDISIT

Rrjedha e ciklit të planifikimit dhe menaxhimit mjedisor nuk shquhet për qasje të strukturuar dhe të organizuar. Hartimi i politikave mjedisore kërkon dinamizim me qëllim që ato ti përgjigjen nevojave të kohës. Plani Lokal i Veprimit në Mjedis ka skaduar në vitin 2015 dhe nuk është hartuar plani i ri.

SMM ka raportuar se VNM (Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis) punohen çdo vit në bazë të kërkesave të palëve nga UA-01/2017 për dhënien e LMK (Leje Mjedisore Komunale) -një numër i madh çdo vit. Plani Zhvillimor Komunal është hartuar nga KK Pejë, DUMM dhe ndihmuar nga GIZ, në vitin 2019 dhe kohëzgjatja e këtij plani do të jetë deri në vitin 2028, kurse Harta Zonale e Komunës është në proces e sipër.

Si projekte kapitale për rregullimin, promovimin dhe mbrojtjen e mjedisit SMM ka listuar Rregullimin e kanalit të ujërave atmosferik në Vitomiricë, rregullimin e ujërave atmosferik në lagjen "2 Korriku", rregullimin e kanalit të ujërave atmosferik në lagjen "Xhemail Kada", rregullimin e kanalit atmosferik "Seravia", gjelbërimin në hyrje të qytetit (magjistranja Pejë-Prishtinë), mbjelljen e drunjëve në: Radavc, Raushiq, varrezat e Karagaqit, Qendër të qytetit.

Strategjitë mjedisore lokale janë kryesisht të harmonizuara me nivelin qendror. Kurse masat e ndërmarra për mbrojtjen e mjedisit në vitin 2021 nuk janë listuar nga SMM.

Planet e nivelit lokal për menaxhimin mjedisor

Lloji i planit	Emri i dokumentit	Statusi	Koha e hartimit	Kohëzgjatja e mandatit	Hartuesi	Disponueshmëria e raporteve të zbatimit
Planet Lokal i Veprimit në Mjedis	PVLM (2009-2015)	Miratuar 2009	31 mars 2009 Aprovuar në AK	/	REC (SIDA) & Komuna	/
Programet Mjedisore <small>(specifiko programet në fushën Emri i dokumentit)</small>	/	/	/	/	/	/
Vlerësimi Strategjik Mjedisor <small>(specifiko planet, programet për të cilat hartohet VSM në fushën Emri i dokumentit)</small>	VSM për PZH VSM- për HZK	Aprovuar	2019 2021	8 Vite 8 Vite	Geo-Mining NSH- GJEOMJEDISI	/
Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis <small>(specifiko projektet në fushën Emri i dokumentit)</small>	VNM – punohen çdo vit në bazë të kërkesave të palëve nga UA-01/2017 për dhënien e LMK (në bazë të shtojcës, është një numër i madh çdo vit)	/	/	/	/	/

Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturive	/	/	/	/	/	/
Plani Zhvillimor Komunal	PZHK (2019-2028)	Miratuar	Dhjetor 2019	8 vite	KK Pejë DUMM, ndihmuar nga GIZ	/
Harta Zonale e Komunës	HZK	Në process (drafti i kryer dhe i dorëzuar në MMPHI)	/	/	/	/
Plani i rregullimit të tokës	/	/	/	/	/	/
Programi për mbrojtjen nga veprimet e dëmshme të ujërave	/	/	/	/	/	/

Projektet kapitale të nivelit lokal për rregullimin, promovimin dhe mbrojtjen e mjedisit

Emri i projektit	Statusi	Periudha e realizimit	Vlera e kontratës	Autoriteti kontraktues	Lokacioni	Fusha temat-ike	Partneri zbatues	Plani
Rregullimi kanalit të ujërave atmosferik në Vitomiricë	Faza e parë e kryer	Prill - qershor	/	/	Vitomiricë	Ujëra të zeza	KK Pejë	/
Rregullimi ujërave atmosferik në lagjen "2 korriku"	E kryer	Korrik - shtator	/	/	Pejë	Ujëra të zeza	KK Pejë	/
Rregullimi kanalit të ujërave atmosferik në lagjen "Xhemail Kada	E kryer	Qershor - tetor	/	/	Pejë	Ujëra të zeza	KK Pejë	/
Rregullimi i kanalit të ujërave atmosferik në lagjen "Zatra"	Vazhdon edhe në vitin 2022	Ka filluar në muajin tetor	/	/	Pejë	Ujëra të zeza	KK Pejë	/
Rregullimi i kanalit atmosferik "Seravia"	E kryer	Shtator - nëntor	/	/	Pejë	Ujëra të zeza	KK Pejë	/
Gjellbërimi në hyrje të qytetit magjstralja: Pejë-Prishtinë	E kryer	Prill - nëntor	/	/	Pejë - Prishtinë	Rregullimi i hapësirave publike	KK Pejë	/
Mbjellja e drunjëve në: Radavc, Raushiq, varrezat e Karagaqit, Qendër të qytetit	Vazhdon edhe në vitin 2022		/	/		Rregullimi i hapësirave publike	KK Pejë	/

MBIKËQYRJA INSPEKTIVE DHE RAPORTIMI MJEDISOR

SMM ka raportuar se hartohen raporte të inspektimit të zbatimit të kornizës ligjore nga ana e inspektoratit mjedisor mirëpo nuk janë ofruar detaje të mëtutjeshme.

KRIJIMI, GRUMBULLIMI, MENAXHIMI I TË DHËNAVE DHE SISTEMIT TË MENAXHIMIT TË DHËNAVE

Komuna e Pejës në vitin 2021 nuk ka pasur sistem të monitorimit të cilësisë ajrit, përpos një stacioni mobil të vendosur nga Instituti Hidrometeorologjik i Kosovës dhe një matësi profesional të vendosur nga OJQ "LDIP" në bazë të projektit "Bashkë për ajër të pastër". Kurse mbikëqyrja sistematike e cilësisë së ajrit realizohet përmes ekranit monitories nga projekti i lartë cekur "Bashkë për ajër të pastër" dhe monitorohen ndotësit, si: NO₂, SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, O₃.

SMM në Komunën e Pejës, nuk ka ndërtuar sistem të menaxhimit të të dhënave mjedisore. Sipas zyrtarëve komunalë, sa i përket kapaciteteve të nevojshme njerëzore për krijimin, grumbullimin dhe menaxhimin e të dhënave mjedisore kanë potencuar që ka mungesë të resurseve humane, sepse për momentin KK Pejë, pra Sektori i Mbrojtjes së Mjedisit mbulohet vetëm me një person.

BASHKËPUNIMI, KOORDINIMI DHE PJESËMARRJA PUBLIKE

Zyrtarët përgjegjës të Komunës së Pejës bashkëpunimin dhe koordinimin me nivelin qendror në hartimin e akteve ligjore dhe nënligjore e kanë vlerësuar si të mirë mirëpo që ende ka nevojë për përmirësime, kurse kanë listuar bashkëpunimin sa i përket dhënies së Lejeve Mjedisore (UA -01/2017 për dhënien e LMK).

Kurse bashkëpunimin dhe koordinimin me nivelin qendror sa i përket hartimit të strategjive mjedisore e kanë vlerësuar si jo të mirë, derisa bashkëpunimin me organizatat joqeveritare sa i përket zhvillimit të aktiviteteve të ndryshme e kanë vlerësuar në nivel shumë të mirë, duke theksuar eksperiencat e tyre në hulumtime dhe vlerësime.

Zyrtarët kanë bërë të ditur se gjatë periudhës së hartimit të PZHK (Plani Zhvillimor Komunal), HZK (Harta Zonale Komunale), VSM (Vlerësimi Strategjik Mjedisor), e kanë zhvilluar procesin e pjesëmarrjes publike, deri sa pjesëmarrjen publike në procese të tilla e kanë vlerësuar 0, nga 1-aspak e kënaqshme deri 5-shumë e kënaqshme.

LICENCIMI DHE LEJET MJEDISORE

Sipas të dhënave të paraqitura nga ZMM në vitin 2021 janë lëshuar gjithsejtë 33 LMK (Leje Mjedisore Komunale), dhe nuk janë dhënë të dhëna sa i përket licencave të lëshuara për çështje mjedisore nga niveli lokal sepse zyrtarët kanë bërë të ditur se ata kanë obligim ligjor vetëm dhënien e Lejeve Mjedisore Komunale sipas Udhëzimit Administrativ 01/2017 për dhënien e LMK.

PËRFUNDIME

Gjetjet e këtij raporti janë validuar nga zyrtarët përkatës komunalë, duke pohuar se ato pasqyrojnë gjendjen reale në sektorin e mjedisit, bashkë me mundësitë për të ngritur dhe përmirësuar çështjet mjedisore në këtë komunë. Burimet njerëzore dhe financiare sipas tyre nuk janë të nivel të mjaftueshëm, gjë që mbase reflektohet edhe në gjendjen aktuale mjedisore.

Bazuar në këtë monitorim, dalin konkluzionet se:

Në Komunën e Pejës organi përgjegjës për planifikim dhe menaxhim mjedisor është Sektori për Mbrojtje të Mjedisit (SMM), që funksionon në kuadër të Drejtorisë për Urbanizëm dhe Mbrojtje të Mjedisit- DUMM, por kapacitetet njerëzore brenda këtij organi janë të pamjaftueshme si në aspektin kuantitativ ashtu edhe në atë profesional, ndërkohë që nuk ka pasur as aktivitete për fuqizimin e tyre në raport me kornizën aktuale ligjore për stafin e SMM.

Shkalla e hartimit dhe zbatimit të politikave lokale për planifikimin dhe menaxhimin mjedisor mbetet problematike, për faktin se nuk ka organizim të mirëfilltë në këtë aspekt; përkatësisht, rrjedha aktuale e hartimit dhe zbatimit të dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit aktualisht e bën të vështirë matjen e efikasitetit të këtyre veprimeve në përmirësimin e gjendjes mjedisore.

Niveli i inspektimit si dhe hartimi i raporteve përkatëse lidhur me zbatimin e kornizës ligjore të mbrojtjes së mjedisit dhe të zbatimit të strategjive mjedisore mbetet i paqartë për shkak të mos shpalosjes së të dhënave në këtë drejtim.

SMM në Komunën e Pejës ende nuk ka ndërtuar sistem të menaxhimit të të dhënave mjedisore, për shkak të mungesës së resurseve teknike dhe njerëzore për krijimin, grumbullimin dhe menaxhimin e të dhënave mjedisore.

Bashkëpunimi ndërinstytucional në hartimin e politikave publike vlerësohet të jetë i pamjaftueshëm, derisa bashkëpunimi me shoqërinë civile në hartimin e politikave lokale është vlerësuar në nivel shumë të mirë, duke theksuar eksperiencat e tyre në hulumtime dhe vlerësime. Kurse pjesëmarrjen publike gjatë hartimit të dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit mjedisor e kanë vlerësuar 0, nga 1-aspak e kënaqshme deri 5-shumë e kënaqshme.

REKOMANDIMET

- Të shqyrtohen mundësitë për shtimin e punonjësve profesionistë në SMM.
- Të organizohen trajnime për punonjësit e SMM rreth kornizës ligjore dhe rreth çështjeve mjedisore.
- Të përmirësohet dhe dinamizohet hartimi dhe zbatimi i dokumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të mjedisit, projekteve dhe masave për mbrojtjen e mjedisit.
- Planet e nivelit lokal për menaxhimin mjedisor të përditësohen, bashkë me fuqizimin e raportimit të zbatimit të tyre.
- Të rriten kapacitetet si dhe të shtohet mbikëqyrja inspektive dhe raportimi mjedisor.
- Të fillojë sa më shpejtë procesi i krijimit, grumbullimit, menaxhimit të të dhënave dhe sistemit të menaxhimit të të dhënave mjedisore.
- Të avancohet bashkëpunimi nivel qendror-lokal në hartimin e akteve ligjore dhe strategjive mjedisore.
- Të kultivohet bashkëpunimi më i afërt me OJQ-të për të nxitur rritjen e pjesëmarrjes së publikut në çështjet mjedisore.

PËR EC:

EC angazhohet për qëndrueshmëri ekonomike dhe qeverisje demokratike në nivel lokal (dhe rajonal) përmes mobilizimit të komunitetit, mbikëqyrjes së vendimmarrjes publike dhe partneritetit në zbatim të programeve dhe politikave zhvillimore.

Për përmbushjen e këtij misioni organizata zbaton projekte dhe nisma në kuadër të dy programeve kryesore: Qytete/Komuna Gjithëpërfshirëse dhe Zhvillim i Qëndrueshëm. Ndërsa programi i tretë është ideuar si njësi mbështetëse për veprimin e organizatës dhe synon adresimin e tri sfidave të jashtme dhe të brendshme:

1. Vëllimin e pamjaftueshëm të dijes empirike në vend, përfshi të dhënat e besueshme statistikore, analizat e specializuara dhe mendimet profesionale,
2. Nevojën për konsolidimin e kapaciteteve të brendshme, veçanërisht në hulumtime, baza të të dhënave, analizë, menaxhim, zhvillim komunitar dhe ekspertizë sektoriale, dhe
3. Mungesën e qëndrueshmërisë financiare afatgjatë duke i diversifikuar burimet e të hyrave, me theks në ofrimin e shërbimeve për palët e treta.

Trekëndëshi konceptual që do të orientojë punën e organizatës në pesë vitet e ardhshme (2020 - 2024) ka këto elemente:

1. Gjithëpërfshirjen,
2. Qëndrueshmërinë, dhe
3. Dijen.

EC beson se demokratizimi dhe zhvillimi i gjithëmbarshtëm shtetëror është proces që duhet planifikuar dhe ndërtuar nga poshtë lart.

Në thelb të qeverisjes demokratike qëndron hapja dhe përfshirja e të gjithëve në marrjen e vendimeve që kanë për synim të mirën e përbashkët, ndërsa planifikimi zhvillimor kërkon shfrytëzim racional të burimeve territoriale, pa e kompromituar përdorshmërinë e tyre nga gjeneratat e ardhshme.

Si demokracia ashtu edhe zhvillimi duhen ndërtuar mbi bazën e dijes së shëndoshë që garanton vendime dhe veprime të mençura dhe vizionare.

Vlerat kryesore të organizatës janë:

1. Paanshmëria - EC vepron në bazë të analizave të thukta dhe gjithëpërfshirëse dhe mënjanon veprimet e ngutshme dhe impulsive. EC synon të përkrahë dhe të shtyjë përpara alternativat të cilat në bazë të hulumtimit dalin të jenë më të përshtatshmet, pavarësisht nëse masa e shoqërisë nuk e përkrahin këtë opsion;

2. Aktivizmi - Anëtarët e EC do të jenë aktivistë të cilët angazhohen në baza të rregullta për të shtyrë përpara bashkëveprimin qytetar për të përmbushur misionin e organizatës;
3. Orientimi drejt rezultateve - Anëtarët e EC janë të orientuar për të arritur rezultate, ku përpjekja nuk i kënaq pritjet e organizatës në qoftë se nuk përfundon me rezultatet e pritura;
4. Komuniteti bazë e veprimit - EC do të jetë gjithnjë pranë komunitetit, duke mësuar nga qytetarët dhe duke ndërtuar konsensus për bashkëveprimin dhe formësimin e shoqërisë.